

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **M.T. i M.O.**

skazanych z art. 296 § 1 i 4 k.k i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2025 r.

zażalenia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego Region [...] NSZZ "S." w B. na zarządzenie sędziego Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 16 września 2024 r.,

o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. akt VII Ka 226/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 20 listopada 2023 r., sygn. akt III K 1538/18,

na podstawie art. 530 § 3 k.p.k. i art. 518 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 16 września 2024 r. sędzia Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej, na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 3 k.p.k., odmówił przyjęcia kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. akt VII Ka 226/24, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 20 listopada 2023 r., sygn. akt III K 1538/18, wobec jej niedopuszczalności z mocy ustawy. Powodem powyższej decyzji był fakt, iż zgodnie z art. 523 § 3 k.p.k. kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie

uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania. Tymczasem w przedmiotowej sprawie doszło do skazania M.T. i M.O. za zarzucane im czyny.

Zażalenie na to zarządzenie w ustawowym terminie złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego Region [...] NSZZ „S.” w Bielsku-Białej, podnosząc zarzuty rażącego naruszenia przepisów:

- art. 530 § 2 k.p.k. oraz art. 523 § 3 k.p.k., poprzez bezzasadne przyjęcie, że wywiedziona kasacja w zakresie braku nałożenia na oskarżoną obowiązku naprawienia szkody jest na niekorzyść oskarżonej,
- art. 2 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. poprzez ich niezastosowanie w sprawie.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, celem nadania biegu wniesionej wcześniej kasacji, a także zasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nie jest zasadne i nie może zostać uwzględnione.

Na wstępie przypomnieć należy, że zgodnie z art. 523 § 3 k.p.k. kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania. Jedyne wyjątek od powyższej zasady przewidziany został w art. 523 § 4 k.p.k. Przepis ten stanowi, że wskazane ograniczenie nie dotyczy kasacji wywiedzionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., a także w przypadku określonym w art. 521 k.p.k., a zatem gdy ten nadzwyczajny środek zaskarżenia wnosi Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka. W przedmiotowej sprawie M.T. oraz M.O. skazani zostali za zarzucone im czyny na kary łączne grzywny. W tej sytuacji nie budzi wątpliwości, że dopuszczalność wniesienia kasacji przez stronę na ich niekorzyść uzależniona była od podniesienia zarzutu tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Jednocześnie analiza kasacji wywiedzionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nie pozostawia wątpliwości co do jej kierunku.

Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w jednym z judykatów, obowiązujące prawo karnoprosowe nie przewiduje uprawnień strony do wniesienia kasacji o charakterze „neutralnym” względem oskarżonego. Art. 523 § 2 i 3 k.p.k. wprowadził przedmiotowe ograniczenia w uprawnieniach stron do składania kasacji. Ustawodawca powiązał je ściśle z kierunkiem kasacji – na korzyść lub na niekorzyść oskarżonego. Przy badaniu

dopuszczalności kasacji strony konieczne jest zatem wyraźne ustalenie kierunku zaskarżenia w stosunku do sytuacji procesowej oskarżonego, a nie – co oczywiste – w odniesieniu do interesu innej strony (z wyłączeniem oskarżyciela publicznego), która złożyła nadzwyczajny środek zaskarżenia (postanowienie SN z dnia 27 września 2012 r., III KZ 70/12, OSNKW 2013, nr 1, poz. 5). Decydujące znaczenie z punktu widzenia ustalenia kierunku zaskarżenia ma więc ocena czy uwzględnienie zarzutów kasacji będzie dla oskarżonego korzystne, czy też skutkowało będzie zwiększeniem dolegliwości (por. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2003 r., V KK 240/03, OSNKW 2004, nr 1, poz. 10). W przedmiotowej sprawie skarżący dąży do uchylenia wyroku sądu odwoławczego w celu nałożenia na skazanych dodatkowych obowiązków o charakterze finansowym, co w sposób oczywisty wskazuje, iż kasacja skierowana jest na ich niekorzyść.

Powyższego stanowiska w żadnej mierze nie mogą zmienić przywołane w zażaleniu judykaty. Dotyczyły one bowiem spraw, w których nie rozstrzyga się w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego, a zatem nie dochodzi do jego skazania, uniewinnienia, bądź umorzenia postępowania w rozumieniu art. 523 § 2 i 3 k.p.k. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2001 r., sygn. akt I KZP 15/01 zapadła na gruncie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.). Postępowanie w tym trybie toczy się wprawdzie w reżimie procedury karnej, a co za tym idzie jest więc *quasi*-postępowaniem karnym, niemniej jednak nie jest skierowane na wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy przestępstwa, lecz na zaspokojenie należnych praw osobom represjonowanym za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (*vide* postanowienie SN z dnia 14 września 2011 r., WSP 3/11, OSNKW 2011, nr 10, poz. 95). Wniosków płynących z przywołanej uchwały nie sposób przenosić – jak czyni to skarżący – na wyroki rozstrzygające w przedmiocie odpowiedzialności karnej, gdzie orzeka się również środki karne i środki kompensacyjne. W tych sprawach pełne zastosowanie mają bowiem ograniczenia wynikające z art. 523 § 2 i 3 k.p.k. Z tych samych przyczyn całkowicie nietrafione jest również powoływanie się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2001 r., sygn. akt III KZ 39/01, które dotyczyło postępowania poprawczego prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 35 poz. 228 ze zm.).

Końcowo podkreślić należy, że prawo do skorzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżenia w odniesieniu do każdego rodzaju orzeczenia nie stanowi zasady konstytucyjnej, a zatem może być ono dowolnie limitowane przez ustawodawstwo zwykłe

(postanowienie SN z dnia 1 lipca 1999 r., V KZ 31/99, OSNKW 1999, nr 9-10, poz. 63). Wprowadzenie ograniczeń wynikających z art. 523 § 2 i 3 k.p.k. nie narusza więc podstawowych praw stron postępowania. Tym bardziej, że – jak wskazano na wstępie – mają one możliwość wystąpienia do jednego z podmiotów wymienionych w art. 521 k.p.k., których powyższe zakazy nie dotyczą o wniesienie tzw. kasacji nadzwyczajnej.

Reasumując, podniesione zarzuty okazały się niezasadne, a zaskarżone zarządzenie zapadło w zgodzie z art. 523 § 3 k.p.k. Kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego wywiedziona została bowiem na niekorzyść skazanych, a w jej treści nie podniesiono uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. Powyższe implikowało orzeczenie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego zarządzenia. Tym samym brak było podstaw do zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

{WB}

[a.ł]